

HELSINGBORGS SPORTGYMNASIUM

Frånvaropolicy

Sambandet mellan sämre studieresultat och hög frånvaro är vetenskapligt belagt och går inte att förneka. Frånsett försämrade studieresultat har det också konstaterats att "Skolkarna var i högre utsträckning högkonsumenter av tobak, alkohol, lösningsmedel, narkotika, doping samt sömn-/lugnande medel utan läkarrecept."¹

Sedan den 1:e juli 2018 har rektor dessutom, enligt skollagen, skyldighet att utreda "längre frånvaro, såväl giltig som ogiltig"².

I vår egen verksamhet kan vi också se ett tydligt samband mellan hög frånvaro och mindre goda studieresultat. Syftet med det här dokumentet är att förklara och förtydliga hur vi - lärare, mentorer och skolledning - ser på och hanterar frånvaro.

Definition: Giltig och ogiltig frånvaro

I skolans värld skiljer vi på två typer av frånvaro. Giltig och ogiltig. Den giltiga frånvaron är anmäld (ex. sjukanmälan) medan den ogiltiga inte är det. Konsekvensen av hög ogiltig frånvaro är rapportering till CSN och eventuellt indrag av studiemedel. Vi ser först och främst till den totala mängden frånvaro (giltig + ogiltig).

- Giltig frånvaro: på förhand anmäld av vårdnadshavare/myndig elev (innan skoldagens början)
- Ogiltig frånvaro: oanmäld frånvaro. Kan innebära indragning av studiemedel

15%

Det finns en mängd olika anledningar till att man vid enstaka tillfällen inte kan komma till skolan. Problemen och oron tornar upp först när frånvaron börjar bli regelbunden. Vi har valt att sätta en generös gräns vid 15% total frånvaro (giltig + ogiltig) under en fyraeckorsperiod. Skulle en elev, inom given period, överskrida 15% frånvaro träder vår handlingsplan i kraft.

---

¹ Sundell, Knut & Karlberg, Martin (2004). Skolk: Sund protest eller riskbeteende? Stockholm: Socialtjänstförvaltningen Forsknings- och utvecklingsenheten.

² Skolverket, (2018). Frånvaro och ledighet (hämtad 2018-06-27).

<https://www.skolverket.se/4.6011fe501629fd150a257f.html#h-Vilketansvarharskolanattutredafranvaro>

HELSINGBORGS SPORTGYMNASIUM

Som jämförelse var det totala antalet sjukdagar i riket under tredje kvartalet 2016 i genomsnitt 1,21 dagar³, vilket motsvarar 2% frånvaro.

Handlingsplan

<15%

Om en elev inte kommer på en lektion och frånvaron ej är anmäld **meddelas vårdnadshavarna via Schoolity**. Om eleven uteblir från fler lektioner utan att vårdnadshavaren har anmält frånvaro sker samtal mellan mentor och elev. Samtal kan också ske med representanter från elevhälsan.

Vid sammanhängande sjukfrånvaro längre än en vecka kan skolan begära in läkarintyg/motsvarande för att frånvaron ska räknas som giltig.

Vid 10 procents frånvaro under fyra veckor skickas ett meddelande via Schoolity till vårdnadshavarna om att vi känner en oro kring barnets frånvaro.

>15%

Vid mer än 15% total frånvaro under en fyraveckorsperiod agerar vi enligt följande: (Ett meddelande skickas åter till vårdnadshavarna via Schoolity)

1. Mentorn har samtal med eleven kring frånvaron och skolsituationen.
Förslag på frågor se s. 5
Dokumenteras i Prorenata: elevakt - administrativ anteckning
2. Mentorn har uppföljningsmöte med eleven efter ca två veckor.
Om frånvaron fortfarande är hög kontaktas vårdnadshavare.
Förslag på frågor se s. 6
Be dem söka vård och därefter lämna ett läkarintyg om frånvaron fortfarande är över 15 procent.
3. Utredning av den höga frånvaron sker. Mentorn och elevhälsan samverkan.
Mentorn påbörjar utredningen. Dokumenteras i Prorenata - utredning av elevs frånvaro- använd mallen med frågor som finns i Prorenata.
4. Erbjudande om drogtest

---

³ Statistiska Centralbyrån:

<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/arbetsmarknad/sjukloner/konjunkturstatistik-over-sjukloner-ksju/pong/statistiknyhet/konjunkturstatistik-over-sjukloner-3e-kvartalet-2016/>

HELSINGBORGS SPORTGYMNASIUM

Tillhandahåller inte eleven läkarintyg/motsvarande stärks vår oro. Vårdnadshavare informeras om att eleven erbjuds att genomföra ett drogtest och att all frånvaro kommer att noteras som ogiltig tills dess att ett läkarintyg/motsvarande tillhandahålls.

5. Orosanmälan

Vid fortsatt hög frånvaro görs en orosanmälan till socialtjänsten

Förebyggande arbete - den närvarofrämjande skolan

Organisation

- Skapa en gynnsam lärmiljö för lärande, där alla elever vill vistas i, känner sig välkomna och erkända samt har möjlighet att skapa trygga relationer till andra.
- Genomför regelbundna analyser på organisation, grupp och individnivå. Vad i organisationen främjar närvaron och vad i organisationen identifieras som hindrande?
- Var uppmärksam på elevers perceptionskänslighet (lysrör etc)
- Formulera tydliga scheman
- Förbered väl, undvik plötsliga förändringar som inte kommunicerats tydligt
- Se över kognitiva krav i omgivningen (organisera, planera och strukturera).
- Feedback – viktigt med feedback till både elever och föräldrar kring hur skolan ser på skolfrånvaro.
- Skapa samverkan med vårdnadshavare som byggs på trygghet och tillit. – I allt arbete med skolfrånvaro är det viktigt med bra relationer till vårdnadshavare.
- Fundera på hur ni på er skola kan göra för att skapa ett bättre samarbete med föräldrar till barn i riskzonen.

Grupp - det närvarofrämjande klassrummet

- Skapa struktur i elevens vardag ex med bestämda platser

HELSINGBORGS SPORTGYMNASIUM

- Följ alltid upp all frånvaro, identifiera mönster. Uppmärksamma närvaro!
- Formulera och verkställ adekvata extra anpassningar och särskilt stöd. Följ alltid upp.
- Läraren har alltid höga, tydliga och adekvata förväntningar på eleverna.
- Lektionen ska alltid vara tydlig och strukturerad. Låt lektionen alltid svara för: Var? Vad? Hur? När? Med vem? Hur länge? Vad göra sen?
- Överhopa inte eleverna med arbete när de kommer tillbaka efter en tids frånvaro – Lägg upp en gemensam plan.

Preventivt arbete - Förslag på preciserade närvarofrämjande rutiner

Formulera policydokument på skolan där ni preciserar era rutiner. Exempel på frågor att utgå från:

- Hur informeras nyanställda och vikarier om rutiner på skolan?
Jessica ansvarar för informationen kring våra rutiner.
- När på dagen registreras lektionerna? Vem registrerar?
- Vem kontaktar vårdnadshavare vid frånvaro? När kontaktas vårdnadshavare vid frånvaro?
- Hur hanteras ströfrånvaro och förseningar?
- Rutiner kring förlorad kunskap – Rutiner för att stödja elever att ta igen missad kunskap. Vem? När? Var? Erbjud läxhjälp vid all frånvaro.
- Mentor analyserar all frånvaro regelbundet – Förslagsvis var sjätte vecka.
- Baslinjemätning – Hur omfattande är skolfrånvaron idag på er skola? Tydliga rutiner för uppföljning av frånvaron flera gånger per termin.
Lägga in på ped.konferenser - uppföljning var sjätte vecka. Mentorerna rapporterar.
- Föräldramöten och utvecklingssamtal – Ta för vana att berätta om hur skolan arbetar med att öka skolnärvaron för alla elever, ex föräldramöten. Poängtera att närvaro är viktigt! Prata om vad som är "normal" frånvaro.
- Samsyn kring frånvarotyp vid registrering – Vad innebär sen ankomst? Ogiltig frånvaro? Giltig frånvaro? Ledighet? Avvek från lektionen?
- Arbeta aktivt mot sen ankomst – Ha tydliga rutiner på skolan.

HELSINGBORGS SPORTGYMNASIUM

Tecken att vara uppmärksam på

- Hög ströfrånvaro
- Anmäld frånvaro som är längre och oftare än vanligt - Sanktionerad frånvaro
- Omvälvande livshändelser
- En historia av täta skolbyten
- Svårigheter med förändringar och övergångar
- Svårigheter med att läsa
- Upprepad sen ankomst
- Astma, huvudvärk och magont
- Dåliga relationer med flera lärare
- Nedstämdhet/tystlåtenhet
- Diagnoser som autism och ADHD

Förslag på frågor vid samtal

Använd öppna och undersökande frågor. Utveckla varje svar för att komma till botten med problemet så att du kan göra en noggrann analys tillsammans med elev och vårdnadshavare.

Förslag på frågor till eleven:

- Hur trivs du i din klass?
- Har du kamrater på skolan?
- Hur trivs du med dina lärare?
- Får du arbetsro på lektionerna?
- Hur är det på rasterna?
- I vilka situationer fungerar det bäst i skolan?
- I vilka situationer fungerar det sämst i skolan?
- Är det något speciellt ämne som du tycker extra mycket om?
- Vilket ämne tycker du minst om? Vad är det som gör att du känner så?
- Får du någon hjälp i ditt skolarbete? Vilken hjälp skulle du vilja ha?
- Hur upplever du din situation i skolan just nu?
- Upplever du att det förekommer kränkningar och hot på din skola?
- Hur ser det i så fall ut?

HELSINGBORGS SPORTGYMNASIUM

- När tycker du att din frånvaro började öka och har du någon tanke om anledningen?
- Vad gör du när du inte är i skolan (vid frånvaro)?
- Om du fick bestämma, vad skulle vi i skolan förändra för att du skulle vilja vara i skolan?
- Mentor/klasslärare berättar: Det vi förlorar i klassen/skolan när du inte kommer (vad eleven tillför i undervisningen och socialt).

Förslag på frågor till vårdnadshavare:

- Vad tänker du som vårdnadshavare att vi skulle förändra för att ditt barn skulle vilja vara i skolan?
- Delar du ditt barns uppfattning eller är det något du vill komplettera med eller tänker annorlunda om?
- Vilken hjälp vill du/ni som vårdnadshavare ha från skolan för att stödja ert barn att ta igen förlorad kunskap?
- Hur tänker du att du/ni som vårdnadshavare kan hjälpa ditt/ert barn att komma till skolan?
- Behöver du/ni som vårdnadshavare något stöd från öppenvården socialtjänsten (föräldrastöd, föräldrautbildning)? Eller Bup

Socialtjänsten. Du kan få råd och stöd för barn, vuxna och familjer. Det kostar ingenting.

Bup Våra Första linjen-mottagningar vänder sig till dig som är mellan 6 och 18 år och dig som är förälder till ett barn med psykisk ohälsa. Vi erbjuder hjälp i ett tidigt skede.
Telefonrådgivning (En väg in) 020-51 20 20

Förslag på extra anpassningar och intensifierade åtgärder

- Genomför en kartläggning (utgå ifrån frågeställningarna i mallen i Prorenata (Utredning av elevs frånvaro) samt besvara frågeställningarna nedan) Mentorn påbörjar kartläggningen som sedan sker i samarbete med kuratorn.
- Arbete med tillgänglig lärmiljö på skolan. Hur kan vi anpassa efter elevens behov?
- Kollegial handledning – Ta hjälp av varandra. Om eleven har en bättre närvaro hos någon pedagog, vad gör hen? Låt prestigelösheten råda!
- Skapa en fristad dit eleven kan gå då hen vill ha studiero eller pausa.
- Kompensatoriska hjälpmedel. Har eleven rätt redskap?
- Modifierat schema. Låt eleven läsa ämnesövergripande - Det finns flera sätt att "mäta" kunskap – en uppgift - flera mål.

HELSINGBORGS SPORTGYMNASIUM

- Reducera provsituationer. Fundera på hur eleven kan visa sina kunskaper på annat sätt?
- Energiinventeringar. Vad ger och vad tar energi?
- Belöningsystem. Arbeta utifrån positiv förstärkning.
- Nära samarbete med vårdnadshavare – prata skola och var noga med att ge positiv feedback på elevens framsteg.
- Anpassad studiegång, temporärt. Låt eleven hålla i taktpinnen.
- Tät kontakt med studie – och yrkesvägledare. Hjälp med att visualisera framtida mål.
- Hjälp att komma till skolan. Exempelvis personal som möter vid skolentrén.
- Undervisning på annan plats (helst inte i hemmet). Hembesök.
- Tillfällig enskild undervisning på skolan.
- Praktik.
- Vid insatser är det viktigt att det finns en tydlig arbetsfördelning. Vem gör vad och hur länge?
- Samtalskontakt med skolkurator.
- Vid vårdbehov: Samtalskontakt med Bup, fritt vårdsökande. Telefonrådgivning (En väg in) 020-51 20 20 Vid vårdbehov: Samtalskontakt med socialtjänst, fritt vårdsökande.
- Gemensamma insatser utifrån kartläggningar. Eventuellt även med BUP och socialtjänst – SIP (samordnad individuell plan)

Utredning i form av fördjupad kartläggning

I de fall där det finns en etablerad skolfrånvaro är det viktigt att göra en noggrann och adekvat kartläggning som ger information om varför eleven är skolfrånvarande. Kartläggningen ger dig hypoteser om vad som orsakat skolfrånvaron och vad som vidmakthåller den. Kartläggningen ligger sedan till grund för vilka insatser som ska sättas in.

Utredningen dokumenteras i Prorenata - utredning om hög frånvaro.

Undersök följande:

- Vilken funktion verkar skolfrånvaron fylla? Generellt kan man säga att skolfrånvaro fyller några av följande funktioner: Undvika saker i skolan som väcker oro, ångest

HELSINGBORGS SPORTGYMNASIUM

eller nedstämdhet. Undvikande av kravfyllda prestationssituationer som t ex prov eller olika sociala situationer. Eleven hittar fler förstärkare utanför skolan än inom skolan. Vilka är i så fall dessa?

- Är undervisningen anpassad efter elevens förmåga? Är det för lätt? För svårt?
- Finns det något frånvaromönster (dagar, ämnen, pedagoger, läxsituationer) Är det frånvaro heldag eller strötimmar? När avviker eleven?
- Hur ser det ut socialt för eleven? Förekommer mobbning?
- Vad gör eleven när hen inte är i skolan?
- Får eleven tillräckligt med positiv förstärkning i skolan?
- Är det rimligt att eleven är sjuk (giltig frånvaro) så ofta/mycket? Hur mår eleven? Har eleven kontakt med hälso- och sjukvård?
- Relationen mellan lärare och elev är viktig för skolprestationen, hur ser den ut? Finns det något/någon (ämne, situation, pedagog) som fungerar särskilt väl?

Förslag på åtgärder vid långvarig frånvaro

- Upprätthåll den skolnärvaro som finns. För elever med hög skolfrånvaro är det viktigt att försöka upprätthålla den skolnärvaro som finns. Undvik skäll och tjat, försök att fokusera på det som fungerar. Skambelägg inte. Uppmärksamma skolnärvaro!
- Ta fram en handlingsplan – När, var, vad och vem? Besluta om nyckelperson – Vid längre tids frånvaro är det viktigt att någon på skolan har det övergripande ansvaret över de insatser som sätts in. Nyckelpersonen finns tillgänglig under dagen och ansvarar för gemensam summering vid skoldagens slut.
- Hembesök till en början om nödvändigt, mål att ses utanför hemmet eller i skolmiljö. Planering för gradvist närmande av skolan.
- Vilka färdigheter saknas hos eleven? Hur tränar vi det? Hur möter skolan elevens behov?
- Ha regelbundna uppföljningar och utvärderingar för alla som är inblandade – Cirka var tredje vecka. Fundera över vilka åtgärder man provat innan och vilken effekt dessa har haft? Det ska alltid finnas en tydlig plan när eleven återvänder till skolan och den ska följas. Ta ansvar för samarbete med vårdnadshavare. Viktigt att bibehålla sin professionalitet och hantera ev känslor som dyker upp.
-
- När en elev kommer tillbaka till skolan efter en längre tids frånvaro – Är det viktigt att mötande personal på skolan är väl förberedda. Första dagen på skolan kan vara

HELSINGBORGS SPORTGYMNASIUM

avgörande. Det är därför viktigt att fråga eleven hur hen vill bli bemött första skoldagen. Planera väl vilka lektioner som eleven ska vara med på samt hur eleven ska ta igen förlorad kunskap. Många elever hindras av att de inte vet vad de ska säga till sina klasskompisar om de frågar varför de inte har varit i skolan. Hjälp till med en bra förklaring. Låt arbetet ta tid utan stress för eleven! Förstärk och uppmärksamma alla framsteg.

- Kontrollera att elever med problematisk skolfrånvaro är närvarande direkt på morgonen – Rapportera avvikelse direkt till ansvarig.
- Möjliggör samverkan med andra aktörer, t ex medgivande att bryta sekretess. Initiera en SIP (Samordnad individuell plan).
- Förtydliga syftet med övningar, på vilket sätt hjälper detta eleven att nå målet?
- Hitta sätt som passar eleven att kommunicera. Kontakt med eleven via sms, Skype
- Förbered eleven på alla möten, kontakter och situationer: o -vad ska vi göra? o -när/hur länge? o -varför? o -vad händer sen?
- Veckovisa uppföljningar/avstämningar till en början. Kommunicera förändringar med alla berörda o se till att alla förstår vad de ska göra och varför o se till att de har färdigheterna som krävs o följa upp utfallet och uppmärksamma de framsteg som görs samt ta tag i de svårigheter som dyker upp<< Tillbaka till trappan
- Summera vad vi gjort och vad som haft effekt. Följ upp insatser och släpp inte taget för tidigt.
- Vid vårdbehov: Samtalskontakt med Bup, fritt vårdsökande. Telefonrådgivning (En väg in) 020-51 20 20 Vid vårdbehov: Samtalskontakt med socialtjänst. Skolan kan ringa till socialtjänstens öppna mottagning vardagar mellan kl 10-12. Skolan kan bjuda in representanter från socialtjänstens öppna mottagning för att tillsammans med vårdnadshavare diskutera eventuella gemensamma insatser.
- Gemensamma insatser utifrån kartläggningar. Eventuellt även med BUP och socialtjänst – SIP (samordnad individuell plan)